

Avdelning
Juridiska avdelningen
Handläggare
Lina Smed
08-563 085 36
lina.smed@uka.se

Datum
2016-05-17

Reg.nr
31-75-16

Karlstads universitet
Rektor
651 88 Karlstad

Karlstads universitets åtgärder efter ett beslut av Överklagandenämnden för högskolan

Bakgrund

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) fattade den 22 december 2015 beslut om en TillsynsPM om lärosätenas hantering av Överklagandenämnden för högskolans (ÖNH) ändringsbeslut (reg. nr 32-144-15). I tillsynspromemorian har UKÄ granskat vilka åtgärder som universiteten och högskolorna vidtagit efter att ÖNH har prövat ett överklagande och fattat ett ändringsbeslut, dvs. de fall där nämnden beslutat att bifalla överklagandet eller att undanröja det överklagade beslutet och visa ärendet åter till lärosätet. Totalt granskades 88 studentärenden (ärenden om antagning, tillgodoräknande, examensbevis samt anstånd och studieuppehåll) och anställningsärenden. I 79 ärenden hade högskolorna och universiteten följt ÖNH:s beslut, men i nio fall hade lärosätena inte vidtagit några åtgärder, inte vidtagit de åtgärder som föranletts av ÖNH:s beslut eller att det var oklart vilka åtgärder som vidtagits. Ett av dessa nio ärenden gällde ett ärende om tillgodoräknande vid Karlstads universitet.

I tillsynspromemorian anges bl.a. följande.

Ärendet gäller ÖNH:s beslut den 12 december 2014 (reg. nr 241-1197-14) och Karlstads universitet. I sitt beslut har ÖNH undanröjt det överklagade beslutet och återförvisat ärendet till universitetet för prövning av om studentens yrkesverksamhet kan tillgodoräknas inom ramen för den utbildning han antagits till. Som skäl för beslutet angav ÖNH bl.a. följande. Bestämmelserna i högskoleförordningen innebär att högskolan måste göra en individuell prövning av en ansökan om tillgodoräknande. Av utredningen i ärendet har framkommit att Karlstads universitet inte gjort någon sådan prövning med anledning av studentens ansökan om tillgodoräknande av yrkesverksamhet inom ramen för den utbildning som han antagits till, vidareutbildning av lärare som saknar lärarexamen (VAL-projektet).

Karlstads universitet har i sitt svar till UKÄ anført att lärosätet har efter överenskommelse med berörd student beslutat att prövningen kommer att ske vid något av de åtta lärosäten som ingår i VAL-projektet och att tidpunkten för prövningen kommer att göras upp mellan den sökande och aktuellt

lärosäte. Universitetet har även bifogat ett beslut fattat den 9 januari 2015 och av beslutet framgår detsamma som universitetet anfört i sitt svar till UKÄ.

UKÄ konstaterar att Karlstads universitet inte har genomfört en sådan prövning som anges i ÖNH:s beslut, utan har istället fattat beslut om att prövning ska ske vid något av de lärosäten som ingår i VAL-projektet vid en tidpunkt som studenten och aktuellt lärosäte kommer överens om. Mot denna bakgrund finner UKÄ att Karlstads universitet inte har vidtagit de åtgärder som föranledes av ÖNH:s beslut.

Remiss till Karlstads universitet

Med anledning av det som framkommit i tillsynsprotokollet har UKÄ remitterat ärendet till rektor för Karlstads universitet och anmodat lärosätet att yttra sig över följande fråga. Redogör för vilken rättslig grund Karlstads universitet har haft för att inte ta ställning till frågan om tillgodoräknande efter ÖNH:s beslut. Kommentera detta särskilt mot bakgrund av vad som anges i 6 kap. 8 § högskoleförordningen om att högskolan ska pröva om tidigare utbildning eller verksamhet kan godtas för tillgodoräknande.

Karlstads universitets yttrande angående remissen

Rektor vid Karlstads universitet har i sitt svar på remissen yttrat följande. Karlstads universitet kan efter genomgång av det aktuella ärendet konstatera att någon prövning om tillgodoräknande inte har skett vid lärosätet. Sökanden har inte heller formellt återkallat sin ansökan. Det saknades därför rättslig grund för att inte pröva ansökan i sak.

Karlstads universitet är medveten om den formella bristen i handläggningen av ärendet. Det bör dock nämnas att i det aktuella ärendet skedde en överenskommelse med studenten att prövning skulle ske vid Göteborgs universitet istället för vid Karlstads universitet, med anledning av att studenten var bosatt i Göteborg och att det för bedömningar av reell kompetens inom det aktuella ämnet krävs närvaro på plats vid lärosätet. Det är enligt Karlstads universitet inte möjligt att åstadkomma en valid och reliabel bedömning av reell kompetens inom ämnet idrott och hälsa utan omfattande prövningar mot kursmålen.

Den aktuella studenten sökte till VAL-projektet med studiestart höstterminen 2014. Han hade då prioriterat Göteborgs universitet (GU) i första hand. Vid ansökningstillfället kunde inte den angivna examen erbjudas av GU då de ännu inte hade startat sin kompletterande pedagogiska utbildning (KPU) och därmed inte hade relevanta kurser att erbjuda. Studenter som sökte VAL-projektet vid GU fick därför frågan om vilket annat lärosäte inom VAL-projektet de ville komplettera sina lärarkunskapsstudier vid. Den aktuella studenten valde Karlstads universitet, vilket innebär att han skulle läsa 30 högskolepoäng (hp) lärarkunskap vid Karlstads universitet, men sedan komplettera

sina ämnesstudier i idrott vid GU. Studenten antogs således till VAL-projektet både av GU och av Karlstads universitet.

Studenten påbörjade sina studier i VAL genom att läsa en kurs inom idrottsämnet (L910ID) höstterminen 2014 vid GU. Därefter läste han första kursen i lärarkunskap (Leda lärande) vid Karlstads universitet. Studenten ansökte också om tillgodoräknande vid Karlstads universitet. Då den aktuella studenten vid antagningen till VAL-projektet helt och hållet sakade högskolepoäng i ämnet idrott och hälsa handlade det om en prövning som ska motsvara 90 hp som är examenskravet i första ämnet i en ämneslärarexamen mot årskurs 7-9.

Inom VAL-projektet vidtogs ett nationellt samarbete för att utröna hur högskolorna bäst skulle kunna lösa denna typ av validering som högskolorna förstod skulle komma att gälla flera ämnen framöver, speciellt inom det praktiskt-estetiska området där många förvärvat kunskap på andra sätt än genom högskolestudier. Lösningen blev att pröva studenterna mot kursmål i relevanta kurser som uppfyllde innehålls- och kvalitetskrav i respektive ämne och därmed i lärarexamen. På detta sätt ges studenterna möjlighet att visa vad de har förvärvat för kunskaper genom sin lärargärning och genom erfarenhet, samtidigt som högskolorna säkerställer att studenten har de kunskaper som behövs för undervisning.

Att pröva 90 hp i ett ämne mot reell kompetens innebär ett omfattande arbete som tar tid. Det är enligt Karlstads universitets uppfattning inte heller möjligt att åstadkomma en valid och reliabel bedömning av reell kompetens inom ämnet idrott och hälsa utan prövningar mot kursmålen på plats vid lärosätet. Ämnet idrott och hälsa är dessutom ett av de få ämnen som inte ges på distans vid något lärosäte i Sverige.

Den aktuella studenten var vid tillfället bosatt i Göteborg. En prövning i sak av ansökan om tillgodoräknande vid Karlstads universitet hade inneburit både kostnads- mässiga och tidsmässiga förluster för studenten. Efter kontakt med studenten beslutades därför att prövningen skulle ske vid GU, vilket geografiskt underlättade genomförandet av prövningen. Denna överenskommelse med studenten var en praktisk lösning som skedde i studentens eget intresse. Karlstads universitet är dock medveten om att det finns formella brister i handläggningen av ärendet, och att myndigheten därför inte kan undgå kritik.

Universitetskanslersämbetets bedömning

För att veta vilken innebörd ett beslut från ÖNH har, i de fall nämnden har återförvisat ärendet till lärosätet, får man utgå från de skäl som ÖNH har redovisat i sitt beslut (jmf. JO i beslut (JO 1992/93:JO1 s. 238).

Av 6 kap. 8 § första stycket högskoleförordningen framgår det att en högskola ska pröva om tidigare utbildning eller verksamhet kan godtas för tillgodoräknande.

Av ÖNH:s beslut den 12 december 2014 (reg. nr 241-1197-14) framgår att nämnden har undanröjt det överklagade beslutet och återförvisat ärendet till Karlstads universitet för prövning av om studentens yrkesverksamhet kan tillgodoräknas inom ramen för den utbildning han antagits till (VAL-projektet). Som skäl för beslutet angav ÖNH bl.a. följande. Bestämmelserna i högskoleförordningen innebär att högskolan måste göra en individuell prövning av en ansökan om tillgodoräknande. Av utredningen i ärendet har framkommit att Karlstads universitet inte gjort någon sådan prövning med anledning av studentens ansökan om tillgodoräknande av yrkesverksamhet inom ramen för den utbildning som han antagits till, VAL-projektet.

Karlstads universitet har anfört att det efter genomgång av det aktuella ärendet kan konstateras att någon prövning om tillgodoräknande inte har skett vid lärosätet. Sökanden har inte heller formellt återkallat sin ansökan. Det saknades därför rättslig grund för att inte pröva ansökan i sak.

UKÄ konstaterar, i likhet med Karlstads universitet, att studenten inte återkallat sin ansökan om tillgodoräknande och att lärosätet inte har företagit en sådan prövning som angavs i ÖNH:s beslut. Karlstads universitet har därför inte följt ÖNH:s beslut. Det är en viktig förutsättning för rättssäkerheten att myndigheter respekterar och följer de beslut som fattats av överinstansen. UKÄ finner därmed skäl att rikta kritik mot Karlstads universitet. UKÄ utgår från att Karlstads universitet vidtar åtgärder för att säkerställa att ÖNH:s beslut följs i fortsättningen.

Med detta kritiska besked avslutas ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av chefsjuristen Christian Sjöstrand efter föredragning av verksjuristen Lina Smed.

Christian Sjöstrand

Lina Smed

BESLUT

5(5)

Datum
2016-05-17

Reg.nr
31-75-16